

DET KONGELEGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

Høyringsinstansane

Dykkar ref

Vår ref
200601881- /CGR

Dato

Høyringsbrev - Forslag til særskilte tiltak for akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden

1. INNLEIING

Fiskeri- og kystdepartementet vil fastsetje særskilde krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden. 18. august 2009 sendte departementet difor på høyring forslag til ny forskrift om Hardangerfjorden. Vedlagt (././.) er revidert utkast til forskrift.

Kort fortalt omhandlar høyringsbrevet følgjande:

- Det geografiske og saklege verkeområdet for forskrifta
- Reglar om tak på biomasse

Frist for merknader er sett til **31. mars 2011**. Fråsegnene skal sendast til Fiskeri- og kystdepartementet PB 8118 Dep, 0032 Oslo eller per e-post til postmottak@fk.dep.no.

Liste over adressatane er vedlagt. Vi ber om at instansane sjølve legg høyringsbrevet fram for eventuelt interesserte underliggande etatar og organ.

Høyringsbrevet med vedlegg er også gjort tilgjengeleg på internett www.regjeringen.no/fkd under saker på høyring.

2. BAKGRUNN

Ei generell omtale av forholda i Hardangerfjorden og det opphavlege forslaget er gitt i

Det kom inn 53 uttaler til høyringa. Fleire av instansane sine uttaler omhandla fastsetjinga av taket på biomasse. På bakgrunn av dette, foreslår departementet at taket på biomasse skal fastsetjast på ei anna måte enn det opphavlege forslaget.

3. NÆRARE OM FORSLAGET

3.1 Avgrensing av produksjonen

Løyve til havbruk med laks, aure og regnbogeaure er avgrensa på to nivå:

- Selskapsnivå, dvs. kor mykje biomasse selskapet har lov til å ha i sjøen til ei kvar tid.
- Lokalitetsnivå, dvs. kor mykje biomasse selskapet kan ha på den enkelte lokalitet til ei kvar tid.

Etablering og utviding av lokalitetar i Hardangerfjorden

Det går fram av § 5 i forslaget at det ikkje er tillate å gi løyve til etablering eller utviding av lokalitetar i Hardangerfjorden. Vidare vil det ikkje vere tillate å gi melding om samlokalisering av løyve til havbruk inn til verkeområdet. Dette inneber få endringar av dagens tilstand og følgjer i hovudsak av instruksen Fiskeri- og kystdepartementet ga Fiskeridirektoratet og Mattilsynet i 2008. Formålet med føresegna er å stanse vidare oppbygging av produksjonskapasitet innanfor verkeområdet til forskrifta. Det vil, saman med forslaget i § 6 om reduksjon av taket på biomasse i Hardangerfjorden, dei nye reglane for kontroll av lus i akvakulturanlegg, Mattilsynet si soneforskrift for Hordaland samordna avlusingskampanjar og dei nye reglane knytt til rømmingssikring, i sum hjelpe til at presset på ville bestandar av laksefisk kan minke.

Tak på biomasse for laks, aure og regnbogeaure i Hardangerfjorden

Instruksen Fiskeri- og kystdepartementet ga Fiskeridirektoratet og Mattilsynet i 2008 forbyr etablering eller utviding av lokalitetar i Hardangerfjorden. Likevel kan produksjonen auke innanfor dei lovlege rammene som finst i dag. Fiskeri- og kystdepartementet meiner ein slik auke i produksjonen vil vere uheldig og ikkje i samsvar med dei omsyna "frysvedtaket" skal vareta. Tal frå Fiskeridirektoratet viser at det ikkje på noko tidspunkt i 2008 stod meir 48 357 tonn fisk i Hardangerfjorden. I 2010 var talet omlag 52 800 tonn, men meir når Langenuen blir inkludert. I forslag til forskrift § 6 foreslår departementet at summen av løyve på selskapsnivå i Hardangerfjorden frå 1. oktober 2013 ikkje skal overstige 50 000 tonn MTB, noko som vil innebere ein reduksjon på ca 20 000 tonn MTB i forhold til total tildelt produksjonskapasitet i fjordsystemet. Taket på 50 000 tonn var gjenstand for høyring hausten 2009, og er ikkje ein del av denne høyringa. Fylkeskommunen kan i særlege tilfelle gi dispensasjon frå taket på biomasse, jf. utkastet til §§ 5 og 9.

Denne reduksjonen i tillaten biomasse kan skje på ulike måtar, men departementet foreslår no at fordelinga av biomasse skjer etter følgjande prinsipp: Kvar verksemd får skjerma tre løyve, som kan utnyttast 100 %. Løyve utover dette kan utnyttast 25 %. Departementet vil leggje til grunn selskapsstrukturen slik den var 15. februar 2011, for at selskapa ikkje skal nulle ut effekten av forskrifta gjennom eksempelvis fisjonering. Til saman gir dette eit regionalt tak på biomassen på ca 50 000 tonn MTB. Skjerminga av løyve vil bidra til å ivareta mindre aktørar med liten fleksibilitet i drifta, samtidig som alle behandlast likt. Forslaget vil også være klart enklare å forvalte enn det opphavlege forslaget.

Fiskeri- og kystdepartementet vil likevel vurdere eit eventuelt forslag frå næringa på korleis biomassetaket på 50 000 tonn skal fordelast mellom oppdrettarane, dersom dette blir lagt frem innan rimeleg tid. Dersom departementet finner forslaget akseptabelt vil det bli arrangert eit høyringsmøte slik at dei som har ei oppfatning om temaet skal få uttale seg.

Andre høve

I høyringa i 2009 var departementet open i høve til om Langenuen skulle omfattas av forskrifta. De faglege råda departementet fekk i høyringa, tilseier at Langenuen til Selbjørnsfjorden er omfatta av forskrifta. Dette gjer at talet på lokalitetar som omfattast av forskrifta aukar med 6, men ut i frå ei totalvurdering har departementet ikkje auka biomassetaket av den grunn.

Erstatning

Reduksjon av MTB kan medføre at nokre verksemder blir nøydde til å flytte eller redusere heile eller delar av verksemda si. Kostnadene må anten dekkjast av staten eller av oppdrettarane. Staten vil ikkje ha erstatningsansvar i ein slik situasjon fordi råderettsinnskrenkingar ikkje er erstatningsbetingande. Departementet finn det ikkje rett at det offentlige skal dekke kostnader med tiltak direkte knytt til oppdrettsnæringa for å sikre naturmangfaldet, jf. naturmangfaldslova § 11. Den næringsdrivande må i utgangspunktet sjølv ta risiko for endra rammevilkår og staten vil ikkje erstatte utgifter som følgje av vedtak om reduksjon av MTB på selskapsnivå. Departementet presiserer at MTB som ikkje kan nyttast i Hardangerfjorden, kan nyttast på klarerte lokalitetar i region Vest som ikkje er omfatta av verkeområdet til forskrifta. Dersom verksemder får behov for å søkje om nye eller utvida lokalitetar utanfor Hardangerfjorden, må søkjar som vanlig betale gebyr etter forskrift 21. desember 2001 nr. 1597 om gebyr og avgift i forbindelse med akvakultur.

Naturmangfaldlova

Etter naturmangfaldlova § 7 skal prinsippa i lova §§ 8-12 leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig styresmakt. Vurdering etter prinsippa skal gå fram av avgjerda.

Som grunnlag for høyringsforslaget viser vi til det ligg føre eit omfattande forskingsmateriale frå instansar som HI og NINA når det gjeld bestandssituasjonen til ville laksebestandar og sjøauren. Når det gjeld lusesituasjonen i Hardangerfjorden viser vi til HI sin luserapport for området samt Mattilsynets vurderingar, blant anna i samband med fastsetjinga av soneforskrifta for førebygging og nedkjemping av lus i området. HI har også nyleg utgitt ein risikorapport om oppdrettsnæringa og det er fagleg semje i forskingsmiljøa og forvaltninga om at lakselus og rømd oppdrettsfisk er dei viktigaste årsakene til problema for vill laks og sjøaure i dette området. Alt i alt legg Fiskeri- og kystdepartementet til grunn at kunnskapsgrunnlaget ut frå sakas karakter og risiko for effekt på naturmangfaldet er i samsvar med dei krava som følgjer av naturmangfaldlova § 8. Det er etter dette ikkje naudsynt å vurdere "føre-var-prinsippet", jf. naturmangfaldlova § 9.

Forslaget må sjåast i samband med andre tiltak for redusere belastninga frå havbruk på ville bestandar av laksefisk, der nokon av dei er nemnt ovanfor, jf. også naturmangfaldlova § 10, der det kjem frem at det er den samla effekten av tiltak på økosystemet som må vurderast. Når det gjeld § 11 syner vi til omtala under punktet "erstatning" ovanfor.

3.2 Ikrafttreding og oppheving av forskrifta

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår at forskrifta trer i kraft 1. januar 2013, slik at næringa kan tilpasse verksemda si.

Kva tid forskrifta skal opphevast er avhengig av tilstanden til miljøet i Hardangerfjorden. Styresmaktene vil arbeide vidare med å finne eigna indikatorar og effektmål som kan gi grunnlag for å vurdere når miljøforholda i Hardangerfjorden igjen kan forsvare auka oppdrettsverksemd. I den samanhengen blir det vist til regjeringa sin "Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring", som blei lagt fram 1. april 2009.

4. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVEN SAR

For forvaltninga

Auka fokus på kontrollar i dette området må føre til hyppigare kontrollar innanfor enn utanfor Hardangerfjorden. I tillegg til fleire kontrollar vil innføring av eit særskild biomassetak i Hardangerfjorden føre til auka saksbehandlingsbyrde hos Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Auka tilsyn med lusenivå vil gi større arbeidsmengd for Mattilsynet. Vidare må det utviklast system og verktøy for kontroll og oversikt over produksjon og løyve i eit avgrensa område. Både Mattilsynet og Fiskeridirektoratet må prioritere dei nødvendige ressursane innanfor tildelt ramme.

Frå 1. januar 2010 vil oppgåva med å tildele havbruksløyve bli lagt til fylkeskommunen. Denne forskrifta omhandlar i all hovudsak forvaltninga sitt tilsyn og kontroll med

havbruksnæringa. Når det gjeld tilbaketrekking og endring av løyve på bakgrunn av miljøomsyn, heng dette så nært saman med tilsynsoppgåver, at oppgåva med å redusere produksjonskapasiteten i Hardangerfjorden vil bli lagt til Fiskeridirektoratet.

For næringa

Tiltaka i forskrifta vil på kort sikt kunne medføre auka utgifter og byrder for oppdrettarane. Departementet meiner at oppdrettsnæringa totalt sett og over tid, likevel vil tene på dei føreslegne tiltaka. Tiltaka vil føre til betre sjukdomsstatus og betre felles handtering av drifta innan dei smittehygieniske fellesområda.

For miljøet

Det berande omsynet bak forslaget er eit ønskje om å redusere presset på de ville laksebestandane og sjøaure, m.a. for å unngå tap av biologisk mangfald, jf. eks. akvakulturlova §§ 1 og 10 og naturmangfaldlova §§ 1 og 5. Forskrifta vil saman med anna regelverk knytt til kontroll og nedkjemping av lakselus og førebygging av rømming bidra til å sikre ei berekraftig utvikling av oppdrettsnæringa, jf. akvakulturlova §§ 1 og 10.

Med helsing

Magnor Nerheim
ekspedisjonssjef

Yngve Torgersen
avdelingsdirektør